

D · N

6/11 1956

Israel

Wadsworth fullföljde med lysande framgång Manchester Guardians stora traditioner. Han var en kunnig, skarpsynt och iderik tidsningsman, som i första hand tjänstgjorde som sin tidnings politiska chef, men även hade stor erfarenhet av och stort intresse för nyhetsarbetet och tidningens utstyrelse. I hans politiska verksamhet framträdde särskilt den totala obundenheten gentemot partier och intressen. Hans åskådning var utpräglat liberal, inte bara i allmänt ideologisk mening, utan också såtillvida som han sympatiserade med det liberala partiet i England, men vid de politiska valen verkade han på grund av det liberala partiets svaghet för det av de stora partierna som i den föreliggande situationen syntes honom närmast representera en liberal linje, 1945 för arbetarpartiet, 1951 och 1955 för det konservativa. Han var ingen propagandist, hans kritik liksom hans fina ironi var mild, det överdrivna, extrema och passionerade var för hans stil främmande, och med en sällsynt konsekvens sökte han väja till reflexionen och det sunda förnuftet. Men detta innebär inte att han saknade temperament och patos. Det gnistade inte sällan till i hans formuleringar, även om han i stort sett med ett slags anspråkslöshet eller förnämhet undvek det extravaganta och kanske ansåg det glänsande vara en smula vulgärt. Som person var han en av de mest behagliga och kultiverade som jag träffat; hans

enda svaghet syntes mig vara den typiskt engelska förfining som hindrade honom att briljera eller i varje fall förmodade honom att säga kvicka och kloka saker ursäktande och i förbigående. Den sista gång jag träffade honom var den kväll då han just insjuknat i den svåra förkylning som småningom övergick till lunginflammation och efter hand helt undergrävd hans fysik. Han var kanske på grund av febern öppnare, pratsammare och livligare än vid något tidigare sammanträffande, och jag fick ett starkt intryck, inte bara av hans humor, utan av att bakom denna stillsamhet och försynthet låg en lidelse som gav honom kraft och gjorde honom till ett av liberalismens stora språkrör i vår tid.

HERBERT TINGSTEN

Labourledaren Gaitskell beklagade i sitt skickliga radiotal i förgår att den engelska aktionen mot Egypten splittrat den demokratiska opinion som eljest skulle ha stått enig i sitt fördömande av de ryska blodsdåden i Ungern. Det är riktigt. Vad som skett i Sinai och kring Suez har i någon mån — man får hoppas i mycket ringa mån — avlett uppmärksamheten från det ohyggliga i Östeuropa. På starka skäl har en allmän och hård kritik riktats mot Israel och än mer mot de intervenerande västmakterna. På många håll har rent av en tendens framträtt att i vad som hänt se ett bevis för den lika enfaldiga som fränstötande uppfattningen att alla stater är lika goda eller lika dåliga, att moral inte har något att göra med utrikespolitik. Denna från världskrigsårens eftergifter och vänlighet mot nazismen välbekanta kalspar-teori får nu liksom då tjäna som ett opiat mot den mänskliga förbittringen över tyranniets brott.

Skillnaden är dock, det bör i varje fall för vår läsekrets vara klart, så stor och avgörande att likställanden och till och med paralleller är helt missvisande. I ena fallet en diktatur, som med våld och svek krossar ett folks frihetslängtan, i andra fallet begränsade militära aktioner, vilkas syfte är att stäcka eller undanröja en aggressiv diktators övergrepp och anfallsplaner.

Låt oss för dagen stanna vid Israels problem; det mera komplicerade om den engelsk-franska aktionen skall senare tas upp. Det är naturligt att beklaga och kritisera de metoder som Israel begagnat. Men är det rimligt att lämna någon moralisk indignation inför detta handlande? Känner vi de-

demokratiska människor i Väst-europa och Amerika en sådan indignation, är de uttryck som i det sammanhanget brukats ärliga, är det inte ofta fråga om ett slags konventionellt avståndstagande? Israel har brutit mot lagen, det är sant, men kan verkligen alla dessa demokratier, som kommit till genom revolutioner och våldshandlingar mot överheten, förklara att ett brott mot lagen alltid är ett brott mot rätten? Önskar vi inte, trots alla reservationer och anmärkningar, att Israel skall segra och befästa sin unga frihet?

Jo, det gör vi. Och varför? Motiven är delvis förnufts-mässiga i den meningen att de direkt anknyter till våra allmänna värderingar, delvis irrationella såtillvida som de förklaras endast av Israels särpräglade historia, traditioner och läge.

Man kan på goda grunder angripa sionismens ideologi. Man kan från utgångspunkter som vi i andra sammanhang erkänner påstå att upprättandet av staten Israel och dess omformning och utvidgning i strid mot Förenta nationernas avsikter var ett misstag. Man kan hävda att de 900 000 araberna i landsflykt har lika mycket rätt att vara bosatta i Israel som den judiska befolkningen på något mer än en miljon. Men dessa reflexioner och resonemang betvingar oss inte. Vi håller på Israel, trots allt.

Vad här kallats de rationella motiven är starka, ehuru sannolikt inte avgörande. Israel är en demokrati, uppbyggd av folksplittor från skilda delar av världen, sammanknutna inte av ras eller nationalitet eller ens religion, utan av en känsla av enhet genom årtusendens traditioner. Israel är gemenskapen, nationen i ordets renaste mening, sammanhållningen i en idéns tjänst — en åldrig, av hundra generationer uppburen idé om återvändande och uppfyllelse — en motsvarighet, med alla skillnader, till den amerikanska nation som en gång bildades under frihetens och framstegets paroll. Detta av drömmar och kultur sammanknutna folk har utfört — vi skall inte vara rädda för det ordet — en stor civilisato-

Men trygghet har Israel inte nått. Så snart den nya staten upprättats angreps den av arabstaterna, som bildar en gördel av hat och hot vid dess gränser. Israels seger ledde till ett vapenstillestånd, inte till fred, ty arabstaterna har vägrat att sluta fred, har vägrat att erkänna gränserna, trots upprepade judiska hänvändelser, senast för ett år sedan. Dessa stater, och i första rummet den egyptiska diktaturen, har oavlatligt hetsat mot Israel, och deras systematiska rustningar har varit öppet avsedda att i framtiden möjliggöra ett nytt och framgångsrikt anfall. För varje år har Israels läge blivit farligare, dess grannar starkare och mer aggressiva. En förutsättning för denna utveckling har varit att — en motsvarighet till den beryktade noninterventionen i Spanien för tjuva år sedan — de demokratiska staterna sålt lika mycket vapen till arabstaterna som till Israel, medan Ryssland sänt massor av flygplan, stridsvagnar och krigsfartyg till Egypten. I denna situation har Israel gjort bruk av sin snabbt försvinnande militära övervikt — som beror på den välutbildade armén — och slagit till för att få en

*och
en halvt*